

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napol.

DIN PILDELE ALTORA

— Boleotul a întărit pe Poloni și le-a dat putere de viață și de împotrivire! —

În altă parte a foii noastre cetitorul află un articol despre Poloni și roadele ce le arată lupta lor națională, dusă între stări neasămănat mai grele ca lupta noastră din Ungaria. Pentru aceea neasămănat mai grele, că ei, abia 2 milioane de Poloni, stau față 'n față cu uriașa națiune germană de 50 milioane, — nu ca noi, cari, cu ceilalți nemaghiari din țară la un loc, facem mai bine de jumătatea locuitorilor țării întregi.

Și totuși, deși acolo un uriaș să lasă cu toată greutatea sa pe un pitic, totuși în loc să-l poată strivi, par' că chiar ei, apăsătorii, îi oțlesc la viață pe apăsații Poloni!

Cetitorul va vedea, că acest popor nenorocit, în loc să desnădăduiască, să leagă cu atît mai îndrîjit de viață și tînde mîna după toate mijloacele ce numai poate, ca să-și țină sufletul național în sine! Și unul din mijloace, una din armele ce i-au adus mai vădit folos, a fost: *boicotul* contra a tot ce e german și *sprijinirea* din rășputeri a tot ce e național al său!

Și, precum o scoate la iveală scriitorul german Mihail Spatz în o carte a sa scrisă mai nou asupra Polonilor, lupta lor e ducătoare la izbîndă! De ținerea laolaltă a acestor oameni, să *înfrîng toate eforturile și zbaterele politice de germanizare* a puternicei națiuni germane!

Dar de ce să înfrînge? Pentru-că Polonii au zeci de feluri de societăți naționale politice, îngăduite și neîngăduite de puterea statului, și prin toate lucrează cu mare tărie la oțalirea fiecărui Polon spre lupta pentru neam! Ei au societăți anume și deose-

bite și pentru purtarea de grijă de aceea, că toți Polonii să fie luați în listă de alegători; altă societate care să «agite» (să ațîțe) într'una poporul pentru dragostea de neam și ură față de asupritori; alta care să pregătească poporul, ca la vreme de lipsă să fie gata a să scula și cu arma în mână asupra asupritorilor; și alte societăți pentru spriginirea negustorilor și meserieșilor lor și a tot poporul.

Și inima la toate e: *boicot* contra a tot ce e strein și *necredincios* poporului asuprit!

Și prin asta își țin viața în sine, încît toată sfîrmarea uriașei națiuni germane, de a-i nimici, nu ajunge nimic!

Iar dacă acolo așazicînd o mână de oameni, dacă-s vrednici, nu pot fi stînși, ci mai curînd stîng ei pe streinii de printre ei, — *cu cît mai ales ai ajunge tu, popor român, la bunăstare, la viață, la putere, la toate*, — dacă ai învăța tot ce e de învățat din pilda altor popoare luptătoare pentru neam, și ai face și tu așa; ai ținea și tu așa frate cu frate, și n'ai mai spriginî decît pe membri credincioși ai partidului tău național?!

Hei, frate Române, nu în zeci de ani, ci în doi trei ani, ai da altă față Ardealului întreg și Ungariei până la Tisa! Că pîn'acolo e puternic neamul tău, numai el nu să știe folosi de puterea lui!

Deșteaptă-te, Române! Înălță-ți lata frunte și caută 'n jur de tine, și învață dela alții tot ce e bun în lupta lor și fă și tu asemenea!

UNELE—ALTELE

Dar asta ce-o mai fi?

Niște concetățeni Sași orăștieni, spun, că a sosit la mîna unor fruntași ai lor ceva scrisoare de însemnătate politică, venită din cercurile politice ale guvernului, care tînde a deschide ochii tuturor locuitorilor din această patrie, asupra „primejdiei slave” ce

ar fi amenințînd iară mai tare ca altădată, la hotarele acestei împărății, ba și în lăuntru ei. Și de aceea face chemare la toate națiunile ce alcătuesc această patrie, să se apropie cu „frăție” de olaltă, să-și dea mîna de „pace” ca să poată aștepta vezi dta, mai cu suflet liniștit, ziua de mîne și ale ei primejdii..

Adecă un cîntec de sirenă, că... să ne împăcăm!

O fi. Cam pricepem cum ar fi să se facă „pacea”. O să ni să dea sfatul ce ni-să mai dase acum cîțiva ani: „Auziți moi, Rumuni proștile, voi numai așa scapați nemuncați de de ursu de rusu, dacă fi fost Unguru tare-tare, ca să fim scape el și pe voi thoți! Și asta așa să phoate, dache și voi faceți la voi toți Unguri! Atunci Unguru fi fost tare, și voi fi fost muntuit!”

Așa ni-să spunea mai acum cîțiva ani. Că e cerință de viață a noastră a Românilor, ca să fie ungerii tari, c'apoi și noi scăpăm prin ei, — să grăbim dară a le da și noi peile noastre, spre a-i întări pe ei! Că altfel ne potopim noi, și ei.

La asta răspundem tot ce am răspuns atunci: Dacă nouă, ca Români nu ni-ar mai fi dat nici cum să mai putem trăi pe pămînt, ci al trebul negreșit să ne potopim, apoi atunci — zău mai bucuros vreau să mă înec în mare, decît în o baltă plină de broaște!

Trebuie că Solomonul trădătorilor: Mangra, cu noii săi ciraci Slavici, Brote, Cîmpean (Prigoreanu) sunt iscoditorii acestei „pipăiri de teren” din partea guvernului printre nemaghiari!

Să și mînce numai friptă politica aceea!

Femeile române lugojene și adunarea de milă.

În săptămîna trecută a avut loc la Lugoj o consfătuire de fruntași din comitat, chemați de fișpanul, ca să caute chipul și modrul cel mai potrivit a aduna cît mai multă milă, pe sama nenorociților prin potopul din Caraș-Severin. La consfătuire au fost poștiți și P. Sfinții lor Episcopii Dr. Hossu și Dr. Cristea, iar pe lîngă ei și Reuniunile de femei din comitat. Erau de față și trimisele Reuniunii femeilor române din Lugoj. S'a făcut din

parte maghiară propunere, ca să umble comisii alcătuite din femei maghiare și române împreună ca să adune și ce să adună să se dea la comitat, care va împărți. Trimisele Reuniunii femeilor române au spus la asta, că Reuniunea lor adună bucuros și ea, cît poate mai mult, dar de sine, nu mestecată cu alte Reuniuni, și ce adună vor trimite de-adreptul Episcopului Dr. Cristea la Caransebeș spre împărțire, și cu cei dela comitat nu-și fac val...

Lucrul a atins neplăcut pe fișpan și pe trimisele reuniunii maghiare de femei, și fișpanul a rugat pe Românce să se abată dela acest gînd al lor. Ele însă au spus, că vor duce lucrul naintea Comitetului Reuniunii și vor cere hotărîrea lui. Fișpanul și ungerii așteptau cu nerăbdare hotărîrea Comitetului Reuniunii femeilor române, și deja peste un cîas au avut răspunsul: Comitetul a hotărît tot așa cum își arătase trimisele Reuniunii părerea lor în adunare: nu să mestecă cu comitatul, ci ce adună trimite de-adreptul la Prea-sfințitul Episcop Dr. Cristea, care știu că va împărți mila după dreptate între cei nenorociți! Acest răspuns l-au trimis îndată fișpanului, care și-a mușcat nițel buzele de năcaz. Dar n'are de ce. Hotărîrea femeilor române lugojene își are rostul ei: Nu odată și nu din un loc s'a ridicat plîngerea, că oamenii administrației, în ortăcie cu veninosul Burdea, împărțind mila trimisă dela guvern și dela orașe, au făcut și din asta armă politică păcătoasă, miluind mai numai pe astfel de oameni cari fusesse la alegeri pe-o mână cu ei, cu stăpînirea, iar pe alți Români cinstiți, ci-că li făceau uități, zicîndu-le: mergeți să vă ajute Dr Vlad! Ce suflete negre și păcătoase, cari și în astfel de zile de jale pentru popor, să uită la oameni cu ochi de cumpărători de suflet, nu de miluitor după duhul evangheliei blînde alui Christos!

De aceea bine fac cei-ce trimit — ca și femeile lugojene — mila la mîna cinstitului și înduratului Episcop Dr. Cristea, care va împărți-o cu deplină dreptate, fără a să uita la om că de ce lege, de ce credință e, cu atît mai puțin că de ce păreri politice, — ci va da-o acolo unde e vădită și adevărită lipsa și

va alina pe toți deopotrivă și va șterge lacrimile la toți cu aceeași mână blândă de părinte milostiv.

Protopop ațîțător!

Dl protopop gr.-cat. *Ioan Pop* din Morlaca, a avut parte de o deosebită dovadă de mulțămire din partea unui om pe care l'a pus în pâne bună!.. E notarul de acolo *Horațiu Crucin*, ajuns notar la stăruința dlui protopop. Mulțamul a fost: cum a ajuns în slujbă a început a lovi în binefăcătorul său, a-i face fel și fel de șicane, ba a-l incurca și în un proces politic, sub cuvînt că la o adunare de învățători ar fi ținut o vorbire prin care a „agitat“ contra Ungurilor!.. Zilele astea s'a ținut pertractarea. Au fost ascultați 8 martori: 7 învățători și un preot. Nu s'a putut adevăra nici o ațîțare. Dar notarul singur a jurat că ba da, binefăcătorul său a ațîțat, să facă numai bine curtea cu jurați să-l bage în temniță! — Și s'au primit spusele notarului singur și nu a celor 8 martori, și dl protopop a fost judecat la 6 luni arest de stat și 100 cor.! S'a recurat la Curie.

Nenorocitele *Crucin*, lapadă baram numele acela frumos de *Horațiu* pe care tatăl-tău, crezînd că să va alege din tine un Român falnic, ți-l'a dat în botez, și pe care așa de trist îl batjocorești prin faptele tale dușmănoase a tot ce e românesc!

Dr. Vlad, pedepsit.

Înainte de alegeri *Dr. Vlad* umbind prin cercul *Caransebeș*, ajunsese la *Bozovici* să-și țină vorbirea program. *Dr. Vlad* voia să vorbească de pe balconul caselor dlui *Dr. Vladone*, solgăbirăul voia să-l facă să vorbească din mijlocul pieței (unde îl aștepta o ceată de derberei bătăuși, ce aveau să-l lovească, pe furis, cu petri). Mulțimea aclama pe *Dr. Vlad*, iar de-o parte un căputaș să făcea tot țîră, că numai acolo să vorbească *Dr. Vlad* unde fibirăul a poroncit. Și să sfădea cu toți pentru asta. Poate chiar știa că în ce cursă o să cadă inflăcărutul Român!

Dr. Vlad văzînd spumegările căputașului de a strica adunarea și pacea poporului adunat, și nici cunoscînd că cine e acela, i-a aruncat vorba, că cine e ticălosul acela, „*pimasz gazember*“? După aceea a aflat că e domnu *fișolgăbirbău Stoiakovici* însuși!..

I-a făcut dlui *Dr. Vlad* proces de vătămare de onoare. Sîmbăta trecută s'a pertractat. *Dr. Vlad* a recunoscut că i-a zis *pimasz* și *gazember*, cum să nu, că el prin purtarea lui l'a silit să scape a aceste vorbe pe care altfel nu le folosește. *Dr. Vlad* a fost judecat la 400 cor. pedeapsă în bani.

Atît la sosirea sa în *Caransebeș*, cît și la plecarea, dl *Dr. Vlad* a fost primit de mulțime de cărturari și popor care i-au arătat și de data asta toată dragostea și alipirea sa.

Dieta.

În dieta din Pesta curge băsada în jurul răspunsului ce să se dea la Cuvîntul de Tron. Planul de răspuns al naționalităților (vezi mai jos părțile de frunte din el), l'a înaintat dl *Dr. Mihali Luni* în săptămîna asta, însoțit de o vorbire mai mare, care a supărat multe urechi patriotice, pentru că prea le-a spus pe șleau de cîte feluri de mișelii s'au folosit la alegeri și de ce apucături păcătoase să folosească slujbașii statului în toată vremea contra poporului, și scriitorii maghiari în scrierile lor hulitoare de tot ce e românesc, cum e și cartea lui *Farkas Pál* (deputatul tăiat împrejur al *Orăștiei*) care aruncă bale asupra băncilor românești și a advocaților români!

S'a sculat *Farkas* să-și apere prostiile din cartea sa, și s'a vădit tot așa de ovreiu cutezător, care își aruncă în față ori-ce fel de neadevăruri cu cutezanța din firea lor, și își spune că așa-i cum zice el! Aceeași cutezanță jidovească cu care spun ei, că alegerile ce trecută sunt „curate“ și că ei au fost trimiși acolo de „dragostea“ poporului, nu de banii și beutura și siluirile cu care au lucrat! Ci-că singurii belitori ai poporului românesc sunt băncile românești și advocații români! Din gura unui *Jidan* cutezător ca *Farkas*, nici nu pot supăra aceste vorbe de nimic!

Ca mâne-zi, în ziua de *Sîmpetru*, a sărit apoi însuși *Tisza Pista*, capul tuturor *Farkașilor* din dietă, ca să întunece adevărurile ce li-le spusese ieri dl *Dr. Mihali*, și a sărit și el asupra naționalităților nemaghiare apărute ieri de deputatul român.

„Nu-i țară mai fericită pe fața pămîntului — a zis *Tisza* — decît Ungaria! În nici într'un loc nu să simțesc popoarele așa de bine, ca aici, unde naționalitățile au atît de mare libertate, ca nicăiri!“

Și urmează apoi:

„Poporul românesc e bun, dar „agitatorii“ (ațîțătorii) lui sunt răi! Și cu toate că sunt așa răi, nu sunt pedepsiți cum ar trebui! Legile despre pedepsirea „agitatorilor“ sunt prea blînde, mai blînde ca în ori-ce țară.“

Și apoi își îndreaptă ochii spre „adevărata“, „fireștii“ conducători ai poporului românesc, spre: *nefericitul Mangra*, *măcelarul Burdea*, *lingușitorul Șegescu* și spre *ceialalți pitici*, ce să ascund sub umbrele acestor urieși, și îi cheamă cu dor și dragoste la pieptul lui ocrotitor.

Așa i-a fost toată vorbirea! O declarare de războiu de stîrpire, o prevestire de potop cu grindină asupra „agitatorilor“, mai altfel ca potopul ce căzu asupra *Bănatului*, și o chemare a tuturor vînduților spre el, spre cel-ce ne-ar stînge neamul într'o lingură de apă!

Așa băsădește în dietă azi *Tisza*,

sub al cărui pulpană să ascund toți deputații străini ieșiți de printre Români, ca *Farkas*, *Rosenberg*, *Hanko*, și alții și alții! Ei spun că poporul român i-a ales și i-a trimis acolo, și ce vorbesc ei și căpetenia lor, *Tisza*, despre setea lor nesfirșită de a stîrpi pe toți „agitatorii“ români (cari sunt: scriitorii dela foile naționale, apoi toți cărturarii noștri cari cu graiul și cu scrisul vor să țină în noi întreg sufletul românesc), vorbesc în numele acestui popor. Că fiind ei trimișii Românilor acolo, cînd își arată această dorință de a potopi tot ce e mai bun românesc, — o fac asta în numele poporului român care grăește prin ei!..

Bucurați-vă nenorociților români cari ați votat pe oamenii stăpînirii, că bun lucru cer „aleșii“ voștri, în plinul dietei, unde i-ați trimis.

Răspunsul naționaliștilor la Cuvîntul de Tron.

Să știe că dieta nou aleasă a fost deschisă de Maestatea Sa prin un Cuvînt de Tron, un fel de Cuvînt sărbătorec al Capului încoronat al țării, — cuvînt ticluit altfel tot de ministri și pus Maestății Sale în mână să-l cetească ca al Său. În acel Cuvînt de Tron Maestatea Sa vestea țării, că are mare bucurie înima Sa de felul cum și-a arătat țara voința la alegerile din urmă, trimițîndu-i mi-te tot oameni de înțelegere în dietă (înțelegea partidul lui „mîncăparte“).

La acest Cuvînt al Tronului dieta dă un Răspuns al ei. Că ce să răspundă, să hotărăște prin deputați. Ci fiindcă nu toate partidele au aceeași părere asupra Răspunsului ce e a să da Maestății Sale, apoi partidele cari au altă părere, vin fiecare cu plan deosebit de răspuns arătînd cum ar dori ele să fie dat răspunsul.

Desbaterile asupra Răspunsului ce să se dea Tronului, sunt privilegiu de a-i arăta Maestății Sale fiecare partid vederile sale, e un bun și rar privilegiu de-a scrie așazicînd Maestății Sale o carte odată!

Partidul guvernului a venit naintea dietei cu un plan de răspuns; partidul *kosuthist* cu alt plan, cel alui *Iusth* cu altul, cel poporal-catolic cu altul, cel al naționalităților cu altul. Și acum curge desbaterea asupra aceluia răspuns, fiecare partid apărîndu-și planul său, ca fiind al său mai potrivit, spunînd Maestății Sale lucrurile mai drept!

Deputații noștri naționaliști (cei 5 Români și 3 Slovaci) au folosit bine privilegiul de a face să se dea de știre Maestății Sale părerea popoarelor nema-

ghiare asupra stării de lucruri din țară. Ei au alcătuit un mare și temeinic plan de răspuns, din care dăm aci și noi părțile de frunte.

Planul de Răspuns al naționalităților l'a înaintat dietei dl *Dr. T. Mihali*, președintele clubului de deputați naționaliști.

Răspunsul începe cu salutare credincioasă și spune că deputații au încredințarea, că puterea împărăției stă în deplina înțelegere între Domnitor și dietă, în care șed trimișii popoarelor, dar, zice, această înțelegere și conlucrare să poate numai ținîndu-să samă de trebuințele simțite ale popoarelor țării.

„Cu adîncă îngrijire pentru viitorul țării, trebuie să declarăm însă în fața Maiestății Voastre, că dieta adunată acuma, nu oglindește voința adevărată a popoarelor din țară! De o parte legea de alegeri de astăzi, răpește unei mari mulțimi de cetățeni puțința de-a trimite în dietă oameni cari să aperse trebuințele adevărate, simțite de popoare, de altă parte la alegerile trecute purtătorii puterii au săvîrșit voința atît de mari, încît voința adevărată a popoarelor, nu a putut ieși la lumină!“

Stricarea poporului prin cumpărare, a fost pe fața înrîurirea prin bani asupra alegătorilor, nu a ajuns numai un scandal de obște, ci, cît privește morală publică în țară, trebuie să ridice îngrijorări adînci în sufletele cetățenilor iubitori de tron și țară!

Ori-cît de mult dorim înaintarea pacinică a țării noastre, nu putem să nu-ți arătăm credința noastră, că majoritatea (partidul mai mare) din dieta asta, nu poate spune că voința țării e cu ea și nu e potrivită a da bună deslegare trebuințelor cerute de dezvoltarea timpurilor!“

(Le spune și apasă pe aceste cuvinte Răspunsul deputaților naționaliști, anume ca răspuns la vorba Maestății Sale, din al său Cuvînt de tron, că să bucură de felul cum țara și poporul și-a arătat voința sa! Deputații noștri îi spun verde, că rău știe Maestatea Sa cum stau lucrurile în țară dacă așa ceva crede, pe spusa ministrilor săi!)

„Maestatea Voastră!“ — urmează mai departe planul de răspuns, — o eriză (zbatere bolnavă, neliniștită), bîntue de zeci de ani țara asta și ține încătușate toate puterile ei de viață! Ori-ce încercare de a leui această zbatere bolnavă, a rămas zădarnică! Și o leuire să va putea numai punînd Ungaria pe alte temeuri de ocîrmuire, lărgînd temeul pe care să face acest lucru azi! Acest temeiu din care izvoarește toată conducerea țării, e dreptul de vot al cetățenilor. Și acesta trebuie lărgit, dîndu se în locul votului de azi, votul universal, egal și secret!, Ingrădi: de toate chezeșile despre deplina

libertate la alegeri și despre curățenia lor! Avem încredere că Maestratea Voastră nu ve-ți îngădui să se facă o lege, care să lase afară din drept pe muncitori și care ar jigni prin împărțire maestrită a cercurilor, dreptul popoarelor nemaghiare, — căci asta ar face cu neputință și mai departe întărirea bunelor stări în țară!

Cu durere vedem — zice mai departe Răspunsul naționalităților, — că Maestratea Voastră ați lăsat neluată în Cuvîntul de Tron îndatorirea guvernului de a da dreptă deslegare cererilor naționalităților nemaghiare din țară! Deși aceste cereri au atras înainte vreme luarea aminte a Maestății Voastre asupra lor, și la 1861 și 1866 s'a dat îndrumare dietei ungare să dea drepturile de lipsă și să se îngrijască de așezăminte care să asigure ființa națională a feluritelor popoare din țară. Că doar e dovedit prin numărările oficiale, că peste jumătate din locuitorii acestor țări, nu sunt unguri. Și aceste popoare au fost totdeauna credincioase țării și Tronului, — au dară drept să aștepte să li-să dea puțința a să desvolta în pace culturalicește și economicește!

Cere ducerea în deplinire a legii de naționalități. Să plînge de faptul că fiii învățați ai popoarelor nemaghiare n'au loc în deregătorile publice și la judecătorii și limba acestor popoare e nesocotită peste tot locul. Și în urma acestei politice popoarele nemaghiare sunt adînc nemulțumite și în nesfîrșite lupte de neam cari pot să primejduiască odată în sași ființa statului! Nu e iertat să fie adusă țara în fața alor astfel de primejdii și să așteaptă dela guvernul Maestății Sale să aducă astfel de legi și rîndueli, care să statorească bunăînțelegere între popoarele țării, spre binele țării în sași!

Mai încolo Răspunsul naționalităților atinge așteptările drepte ale popoarelor nemaghiare: ca să se schimbe felul nedrept de dări care e azi. Cei cu avere puțină să fie scutiți de ori-ce dare până la cutare grad de bunăstare, casele muncitorilor să fie scutite de dare; să șteargă virilismul și dreptul de candidare al solgăbiraelor și vicișpanului, cînd poporul vrea să-și aleagă slujbașii, să se dea loc cererilor drepte de limbă a popoarelor nemaghiare, la deregătorii și judecătorii; prin colonizări și parcelări să fie facute partașe și popoarele maghiare ale țării; să nu facă altă nedreptăți cu școlile; statul să dea ajutor de-o formă tuturor, dar lăsîndu-le libertatea veche și dreptul limbii. Armata să fie scutită de amestecul politic și să nu să profacă și ea în instrument de maghiarizare. Bisericiile ajutate pe o formă, și fără stringeri de libertate a lor.

E întreg răspunsul o mare e-cuză asupra stăpînirilor noastre ne-

drepte și o aducere aminte a Coroanei, de datorințele ce le are a păzi ca dreptate să se facă aici tuturor, nici Coroana nici guvernele ei, să nu fie unora cea mai dulce mămă, altora numai cu numele!

Deși acest plan de Răspuns nu va fi primit de dietă, ci să va primi al guvernului, el totuși ținta și-o ajunge; el va fi cetit și de cei dela Curte, ca și cel primit!

După alegeri.

— Cercul Orăștiei. —

Un Român din Orăștie, țaran, ne povestește următorul fapt vrednic de laudă:

Veneam într-o Duminecă de peste Murăș, unde avusem ceva de lucru. Ajuns în Folt, mi-se gătase tutunul. Mă îndrept spre boltița jidanului să-mi iau tutun. Dar un frate țaran mă oprește și-mi spune: »Unde vrei să mergi, frate?« — Ia, să-mi iau niște țigări. — Nu ne face satu de rușine, că după-ce noi, dela alegere încoace nu mai intrăm în cuibul acestui evreu, să mergi acum tul la că aici, îți dau eu tutun de cite-va țigări, cit să te ajungă pîn'acasă, și mergi cu Dzeu!»

Așa am făcut și am rămas foarte plăcut atins de acest sămn vădit de mare suflet românesc ce să sălăș-luește în acel frate țaran. Un popor, în care plugarii, talpa neamului, sunt așa sănătoși sufletește, are viață, are viitor!

Așa ne spunea chiar fratele țaran care a pătit lucrul. Noi nu putem din destul lauda pe omul din vorbă! Nobila lui îndîrjire asupra evreului nerecunoscător, fie flacăra viuă ce să ardă în toate sufletele românești, acolo și pe aiurea, și să nu să stingă în o zi două, nici în luni, nici după ani de zile!

În ziua de Sămpetru în comuna Bobilna nu mai puțin ca patruzeci de jandarmi erau trimiși să stee pază prin sat! De ce? Ceva revoluție? Da, să răsculase satele vecine și veniseră cu grămada, împreună cu Bobilnenii, să facă curții dlui Dr. Vlad clacă la secere. Era o oaste de peste 400 de secerători, cari mergeau cîntînd, lucrau cîntînd și jucau voioși. Cînd aud că Curtea face clacă, vin de albesc cîmpul, că li-i drag domnul curții și omenia ce o găsec în această curte, unde odată era pentru țărani nostri numai biciul nemeșesc și sudalmele kocșiș-ești.

Cei 40 gendarmi la ce s'au adunat în Bobilna? Doar să-și afume gura toată ziua cu pipa și țigările, că alt lucru n'au avut. Dar unul din ei, un sergent (führer) a pățit'o cu un brav Românaș din sat. I-se gătase »măriei-sale« firer-ului țigările și prinzînd pe un copil așa ca de 11 ani pe drum, îl oprește, li dă o pițulă și-i zice: »Mă, copile, du-te cu pițula asta de-mi adă niște țigări. Da nu dela sălișteanu ăla (dela boltașu de Român), ci de colo dela

domnu Wiltsek«. Copilu că una, că alta, că el la domnu Wiltsek nu să ducel... — »Nu te duci, hei? Ce-ai zis? Musai să te duci!« — să răs-tește patrioticul firer cătră copil, vrînd cu ori-ce preț să bage pe pu-iul de Român în bolta jidanului! Atunci copilul îi trîntește iute pițula jos, naintea nasului, și tunde-o la fugă pe-aci încolo!

A rămas firerul mușcîndu-și buzele de mînie și înjurînd una kacs-karingoșă la puilul »sălbatec« de Valahuț, dar nu l'a putut face să ducă pițula la evreul urgisit!

Să trăești, băete dragă! Nu valah »sălbatec« te-ai arătat prin drăguța ta faptă, ci copil mai cuminte ca mulți oameni mari! Cînd toți Românii ar fi așa de cumînți, ca tine, copile, hei, ferice ar fi de acest neam!

Iar voi, cei mari, de peste tot locul, vedeți din pilda firerului de gendarmi, cum trebuie să alegeți omul cui să dați creițarii vostri! El nici o pițulă amărită pe țigări, dela care traficantul n'are mai nici un ciș-tig, și tot n'a vrut s'o de »săliș-teanului« (boltașului român din sat), ci numai evreului care e de o partidă politică cu ell

Prindeți pilda gendarmului și învățați și voi din ea: *nici o pițulă de tutun să nu o dați* — unde numai puteți, — *decît la astfel de negustori, cari sunt de un partid cu voi, de un gînd și de o inimă cu poporul nostru!*

Învățați și dela gendarm și dela copil!

O rectificare.

În numărul nostru 26 scriînd („Pilda lor“) despre aceea, că dl Dr. Markoviovich, a luat, după alegere, lucrul ce era ca și dat măestrului întreprinzător român Ioan Nasta, — bănuiam pe dl Dr. Markoviovici că poate de aceea i-a făgăduit înainte de alegere lucrul, că prin asta nădăjduia să-i cîștige și votul pentru Farkaș, iar după alegere, aflînd de purtarea românească a întreprinzătorului, a luat lucrul și l'a dat la un sas de-al său.

Aflăm că I. Nasta n'a avut drept de vot, prin urmare bănuiala că dl Dr. Markoviovici cu gîndul acela îi pusesse în vedere lucrul, ca să-l cîștige pentru Farkaș, a fost fără temei, ceea ce îndreptăm prin aceasta.

Rămâne însă adevărat aceea, că deși acest om nici n'a avut drept de vot, totuși, arătîndu-se el în vremea alegerii bun spriginitor al luptei noastre, după alegere, (ci-că la întreprinderea unui farkașist), — nu i-s'a mai dat lucrul de dl Dr. Markov., ci s'a dat la un Sas, ca un signal de boicotare a Românilor! Nici o supărare. Așa e dator să-și sprijinească fiecare singele lui! Noi tocmai acest graiu al faptei dlui Dr. Markoviovici voim să-l scoatem la iveală, care graiu e limpede așa: Sasul la sas, Românul la Român!

Din Bistrița.

I. — Examenul la școala românească din Bistrița s'a ținut în 12 lunie, duminică dar cu toate că n'a fost zi de lucru la examen n'au venit dintre inteligență decît domni preoți și dl Ioan Lazar candidat de avocat. Dacă pomenim de acest examen și așa cu intrziere e ca să facem

pomenire de un lucru ce n'am dori să se statornicească în școala românească: Copii precum ne vestește corespondentul, au răspuns în mare parte tot în limba ungurească și românește știa foarte slab! Ne doare inima, cînd vedem că limba românească și în școlile noastre tot mai mult rămîne îndărăt.

II. — Dl Dr. Iuliu Vlaicu de punînd în 17 lunie censura de avocat în Trgul-murășului, își va deschide cancelaria advocațială în Prundul Bărgăului.

O întîmpinare.

On. Redacțiune.

În Nr. 24 din a. c. a „Libertății“, a apărut corespondența din țara-Hațegului, scrisă de un anonim care nu îndrăznește să apară cu subscrierea sa, în cauza ținutei mele la alegerea de deputat din Hațeg. Pentru constatarea adevărului vă rog să publicați următoarea rectificare:

Înainte de toate îmi arăt părerea că corespondentul e un șpion pus la cale de aceia, care nu ne doresc nouă binele. Așa a fost și va fi. Îl cunosc foarte bine, nu numai eu, ci tot publicul. Doar și corespondența sa asta urmărește un scop cu totul contrar intereselor noastre.

Declar că dl Ajtai candidatul de deputat m'a cercetat și pe mine și l'am primit afabil cum trebuie să primesc pe fiecare om cult deși cu alte principii politice. Lucrul cu steagul pe școală însă, stă de tot altfel! În lipsa mea și a învățătorului (fiind noi la îngropăciune) notariul a poruncit judei comunal să pună steagul lui Ajtai pe școală, cam pe la 3 ore după amiază. Întorcîndu-ne noi dela slujbă, am făcut rînduială ca steagul să se ieie jos căci școala nu e iertat să o folosim în chestii politice pentru nici un partid! Steagul s'a și înlăturat în dimineața următoare.

A doua imputare ni-să face că a-și fi zidit o crișmă. Dal am zidit un Hotel, la stăruința publicului, față cu gara de care toți au lipsă trecînd spre Caransebeș. Zic Hotel, care era cu totul de lipsă aci la gară. Nu e lucrul criminal ci e chiar folositor, însă la care mulți caută cu ochi chiorșiși.

Că am fost la Hațeg la alegerea de deputat prima oară în viața mea, da! e adevărat. Dar n'am votat cu nimenea și așa nu să poate deduce că eu a-și fi fost pe partea unuia sau a altuia din cei doi candidați străini, nici că „am trecut din un partid în altul“ cum zice corespondentul. Am urmat totdeauna țînută potrivită între marginile bunei cuviințe și voi urma și în viitor. Acastea spre constatarea adevărului.

Romul Raca,
paroh și asesor Consistorial.

Polonii.

— Din pildele tinerii lor la neam! —

Dintre neamurile cari trăesc astăzi în Europa, poate unul din cele cari au o viață mai tristă, este neamul Polonilor. Puternic, bogat a fost în vremile de demult, acest neam. Fost-au vremuri, cînd armia polonă trecea cu fruntea ridicată peste hotarele țărilor megieșe, și să întorcea acasă cu prăzi bogate și multe. Dar norocul e schimbăcios. Imbogățiți odată, și chiar temuți, Polonii au început să-și uite vremurile de mărire, și nobilimea lor s'a dat desfrînării, desbinării și trîndăviei. Poporul, care era proptă cea mai puternică a țării, a fost desprețuit și s'a retras pe la căminurile sale. Apărarea țării a rămas aproape numai în sarcina nobilimei.

Pe la anul 1492 Polonii sunt nimiciti de Stefan-cel-Mare și sînt în codrul Cosminului, numit de-atunci „Dumbrava Roșie“. Lupta, în care a luat parte indeosebi nobilimea, a fost îndrîjnită și, după-cum au scris cronicarii acelor vremi, de-atunci nu mai e nobilime polonă. Urmașii acelor eroi încă au slăbit din zi în zi și au trăit meru în certe, pe de-o parte cu casa domnitoare, pe de altă parte între sine.

Sute de ani au durat stările acestea prăpădite și urmarea a fost, că în veacul trecut, cel mai mare viteaz al Polonilor, Cosciusco, a trebuit să rostească, văzîndu-și toate visurile zdruncinate, cu inimă plină de durere: „Finis Poloniae!“, adică: S'a sfîrșit cu Polonia!

Trei puteri mari (Rusia, Germania și Austro-Ungaria) și-au înfruptat mâinile în trupul țării nimicite și au jurat pe spada lor, ca: să șteargă de pe fața pămîntului neamul Polonilor!

Socoteala asta însă, și-au făcut-o fără crîșmar. În ceasul al unsprezecelea a pășit în fața dușmanului poporul năcăjit sute de ani, și a strigat lumii, că: el vrea să trăiască! Și s'a început apoi o ferebere între cele 3 milioane de oameni năcăjiți și s'a început o muncă, o muncă nebună! Urmările acestei mari munce, ni-le spune acum, în o carte mare scoasă de sub tipar zilele astea, chiar un scriitor neamț! Și neamțul spune, că, decînd poporul polon s'a văzut mai aspru prigonit și amenințat în ființa sa de neam, sub domnia germană (în Pozen mai ales), — s'a pus pe o muncă grea de apărare națională, care i-a prefăcut pe toți într'un trup și un suflet! Și cel-ce a ră-tăcit de pe calea, pe care au mers cei mulți, de risul lumii fost-a făcut și de batjocură! Preoților, fiindcă poporului i-a părut că ei prea s'au „moderat“ (Imblînzit, mangrit cum am zice), cari au uitat că ei trebuie să fie cei mai aprigi apărători ai drepturilor neamului lor, li-s'a smuls din mîni conducerea.

Și azi conducerea popo-

rului a luat-o în mână clasa mijlocie a națiunii polone! Această clasă a fost izbăvită prin cele mai mari greutăți, dar a fost! Până cînd s'a făcut, poporul întreg a luptat în contra Nemților și a Jidanilor, cari formau pe atunci această clasă de mijloc, și prin neîntrecuta armă în luptele de astăzi, prin boicott, au dus la sărăcie mai întii, și apoi la nimicire, ceata Nemților și a jidanilor de printre eil în chipul acesta bogăția poporului nu trecea în mîni streine, ci rămănea în ale neamului său!

Toată lupta aceasta a avut drept urmare, că Polonii renăscuți din cenușa lor proprie, s'au organizat pe toate căile, și-au adunat avere națională, și-au făcut fel de fel de asociații, cari îngrijesc de drepturile neamului lor și lovesc peste ghiarele celor ce-și întind mîna prea departe spre ființa lor națională!

Amintim numai un lucru de-al Polonilor, — pe care noi Românii durere nu-l avem — și anume, că ei, între altele, au o Comisie anume care veghează asupra listelor alegătorilor Poloni din Germania. Și chemarea ei este, ca dintre Poloni cît de mulți să capete drept de alegător și în chipul acesta să trimită în sfatul țării cît mai mulți aleși de-ai inimii poporului!

Altă societate de a Polonilor, este așa-numita „Straz“ (Straja), care propoveduiește, că: *ura în contra asupritorilor e trebuința cea mai mare de viață a poporului asuprit!*

Societatea „Bazar“ pentru spriginirea negoțului polon și contra negustorilor nemți!

„Liga polonă“ pentru agitație în timp de pace și pregătire de răscoale la timp potrivit

Și altele și altele!

Polonii de astăzi sunt renăscuți, ei încep din nou viața lor și Germania, puternica Germanie, zadarnic să zbate, să frămîntă, ca să nimiccească un popor trezit la știință de sine națională, că asta una n'o s'o poată face.

Roosevelt despre „republicanii“ din Ungaria.

Intors în patria sa din lunga călătorie prin lume, fostul președinte al Americii, Roosevelt, care a cercetat, precum să știe, și Ungaria, — a fost căutat de un Gazetar ungur din America, și rugat să-i spună unele-altele de pe aici. Americanul cel lesne la vorbe bune, i-a spus gazetarului ungur multe laude despre patria lui.

— Dar »republicani« (adecă oameni cari doresc ca țara să fie cîrmuită nu de împărați și Regi Incoronăți și scump plătiți de popoare, ca azi, ci de republice, cari au în frunte un președinte numai, ca în Franța, America și alurea), — »re-

publicani«, zice ungurul, întîlnit-ai mulți prin Ungaria?

— Da, a răspuns Roosevelt zîmbind, am întîlnit pe mulți și în Ungaria, care dacă azi nu sunt republicani ca mîne însă vor fi Anume vor lua bățul pribegei și vor veni la America unde apoi vor fi... republicani.

Asta da.

Și ungurul nici nu vede batjocura fină ce o face Americanul la adresa »fericitei« Ungaria, din care cetățenii să vadă nevoiți a porni an de an cu zecile de mii spre a să face., republicani în America.

Volnicie gendarmerească.

Intr'o țară unde de fapt este constituție cîrmuire după legi bine rînduite, unde este egalitate de drept, — între locuitori și unde legea să cinstește, acolo în anul Dlui 1910 un să pot întîmpla lucrurile pe cari le arăt aici, și le pot dovedi cu sute de martori!

În timpul din urmă prin comunele: Boiu, Folt Bobalna circulează într'una patrulare de jandarmi, cu toate că chiar în satele acestea sunt Românii cei mai pacinici, ba mulți dintre ei și tîndăloși. Cu toate acestea, zic, — jandarmii sub cuvînt că au poruncă, în zile de Duminici și sărbători cu baionetele alungă oamenii cari stau povestind cîte 3—4 înaintea porții lor, deșching fetele și nevestele pe uliță și le i-au brînele cu înjurături și vorbe murdare, trimitîndu-i pe toți și pe toate în România!

În 8 Iulie în comuna Folt unde sunt locuitor și administrator al parohiei eram la marginea Mureșului, cînd de-odată vin de cătră crîșma Jidovului 2 jandarmi și oprindu-să la vre-o 10—15 pași de mine încep ungurește la adresa mea: »Ăstai, Dumnezeul lui!«, »De ce nu merge ăsta în România, aște acolo?«

Iar unul luîndu-și pușca de pe umăr și netezînduși baioneta zice așa ca să aud eu: »Ce bine ar sta împlîntată asta în creerii acestui Valah! Și în felul acesta sunt urmărit zilnic. Mi-s'a spus din partea acestor apărători ai cinstei țării ungurești și mult ar da să mă prindă singur, numai odată!«

Duminecă în 10 Iulie, în comuna Boiu, unde sunt preoț mi-au venit jandarmii la biserică, au ascultat la ferestri, — au venit la ușa bisericei și au întrebat femeile, că cine cîntă în biserică? Și aflînd că-s eu s'au retras în crîșma vecină și au așteptat. După terminarea slujbel veneam cu oamenii dela biserică. — Cînd eram la vre-o 200 pași dela ușa bisericii, văd că 2 jandarmi les din crîșma jidanului și vin spre noi. Deodată să opresc în fața noastră în mijlocul drumului și tremurînd de minie strigă după ce ne opresc ei.

»Ce adunare e asta?« »Să vă împrăștiati!, că pe toți vă pușcăm!«

— Eu încerc să le spun că nu este nici o »adunare venim dela

biserică, atunci îndreptînd baionetele spre noi îmi zice unul, al cărui baionet era la o palmă dela peptul meu: »Azt a szentséges ur Istenedet mindjárt kiöntöm a beledet! Iar, al doilea strigă: »Lőni« (»să pușcăm«). — În clipa aceasta dacă nu sar la o parte și de nu intru în grabă în curtea crîșmarului strigînd la omeni să fugă acasă, vărsarea de sînge era gata!

În urma acestor bravure nu mă mai mir dacă și oamenii din comuna Boiu, cei mai pacinici pe care i-am cunoscut cîndva, încep a-și perde răbdarea. Văd asta de acolo că toți îmi tem viața mea mai mult ca eu însumi. Ei mă roagă să nu mai umblu singur nici ziua, să și cînd au trebuințe de preot vor veni cete măricele de oameni să mă ducă în sat și la biserică. Așa au și făcut. În 11 Iulie aveau trebuință să fac molitva (deslegarea dela postul Sf. Petru). Fiind acum toiu lucrului, să putea face numai seara. De fapt seara pe la 8 ore după ce terminasem molitva în comuna Folt, au și venit după mine vre-o 30 de bărbați, ca sub scutul lor să merg în parochia mea să fac oamenilor molitvă. A aceștia îmi spun că pe marginea drumului ascunși în cucuruți și cânepi, au văzut vre-o 4 jandarmi. După terminarea molitvei oamenii nu m'au lăsat să mai merg napoi acasă, — am durmit acolo în sat păzit de în seara aceasta niște jandarmi au întrebat, așa pe la 10 ore seara, pe un om din sat, nu cumva știe, merg eu în noaptea asta acasă la Folt? Omul le-a spus, că de sigur voi merge. Atunci unul din ei a zis ungurește: »Acum e al nostru!« și i-a tras o sudalmă grozavă. (Omul înțelegea ungurește ceea-ce ei nu știau). După acestea s'au dus pe la marginea satului, și poate mă vor fi așteptat toată noaptea.

Și lucrurile acestea să fac și azi, și numai acei oameni sunt cruțați cari stau la Jidani în crîșmă!

De încheiere, întreb eu pe cale publică pe dl ministru Héderváry, ca ministru de interne, — dacă cu știrea lui să fac toate acestea de acești oameni de sub mîna lui?

Sau doar să dă premiu pentru capu meu, acelu jandarm care mai curînd îl va arăta într'un baionet, despărțit de trup?!

Rog pe cei chemați și cu puțință a o face (domnii deputații noștri din dietă), să o aducă aceasta la loc potrivit la cunoștința dlui Héderváry, — doar își mai stîmpără un pic pe acești zbiri nesocotiți.

Eftimie Costescu,
preot, Boiu.

O vorbă dreaptă.

Foaia »Hunyadvármegye« într'un număr din trecut, înșirînd păcatele și crimele ce s'au întîmplat în crîșmele din comitatul Hunedoarei, în zile de sărbătoare, spune o vorbă cuminte Zice anume:

»E învederat, că toate aceste păcate și crime izvoresc din beutură. Urmările beuturii, și îndeosebi ale rachiiului, asupra sufletului omnesc, sunt grozave! *Ar fi vremea, ca omenirea să fie scăpată în sfârșit de veninul acesta groaznic, care bîntuie între oameni mai aspru și decît cele mai rele boale...*

Dacă nu spunea vorbele acestea o foaie unguerească, poate nu le scoatem așa la iveală. Așa însă le scoatem, fiindcă vedem aci un mare adevăr, spus tocmai de aceia, cari sunt — pricina relelor! Am văzut în nenumăra're rînduri, cum stăpînitarii de azi și din trecut, au făcut din crișme, respective din crișmari, unelte oarbe în mîna lor, pentru toate scopurile lor! Ținta acestor stăpînitari nu este, ca numărul crișmelor să scadă, ci este tocmai din contră! În sate mici, unde ar ajunge din greu o crișmă, ei, îndată ce află un om potrivit uneltirii lor lor, îi dau licență, făcîndu-și-l în chipul acesta unealtă murdară, și sămănînd îndoit otrava în sîngele bietului popor, care obișnuindu-se tot mai mult cu beutura, se ticăloșește tot mai tare.

Cît au mers de departe cei dela putere pe calea aceasta păcătoasă, o dovedește îndeajuns chiar foaia unguerească, care însași să vede scribită de politica aceasta de nimic!

Vinzătorii de neam din Trăscău.

...Iară Iuda cel fără de lege, n'a vrut să înțeleagă — prin ce și-a agonisit moartea prin spînzurare...

Eram la alegere în Trăscău. La rînd erau votanții din comunele Orfalău și Ceagz, cea dintîi comună unguerească iar în a doua sunt și puțini Români, dar dreptul de vot îl are numai popa, *Purza Maxim*, care încă e păcat că-l are. Veneau alegătorii unguri din aceste comune, care de care mai pociți. Slabi la față ca vai de ei. Vestmintele pe ei păreau că le-au adunat după-ce le-au lăpădat țiganii. Niște cizme mari fără călcie, iar picioarele în turecii lor umblau la primblare ca o lingură într'o oală goală, așa încît te făcea să crezi, că aceștia nu pot avea o avere așa de frumoasă încît după cenșul (măsura de dare) din Ardeal, să fie... alegători. Și erau mulți la număr, aproape toți locuitorii din comune! I'am cerut președintelui deslușiri, dacă toți acești alegători stau așa de bine încît pot fi alegători, căci portul deloc nu-i arată.

— De unde — îmi spune președintele. În aceste comune și păstorii sunt alegători pe temeiul dreptului lor vechiu de „nemeși“.

Tot așa părere mi-s'a făcut cînd au venit unii alegători din comuna Vidra-de-jos, *Pap Vasilie Nemeș*, *Pap Ioan I. Nicolae*, *Pap Nicolae I. Costan*, niște oameni scăpătați, fără căpătîiu, conduși de urgisitul notariu din comuna lor, lung cîtu prăgînă, să 'și dea votul pentru candidatul guvernului. Acestora li-a urmat și nefericitii de *David Nicolae Culița*, *David Tivadar*, *Tomuș Gerasim* și

Tomuș Eleh, iar din Vidra-de-sus *Leah Nicolae* și *Bădău Todor*. Mare este însă deosebirea între „nemeși“ — ori mai bine zis „scăpătații“ de unguri și între „scăpătații“ noștri, pentru că cei din tîi ori-cît de scăpătați, nici unul nu și-a vîndut neamul, pînă cînd ai noștri... toți și la-u vîndut; aceia nu și-au uitat de sine și de datorința ce o au față de neamul lor, iar ai noștri au urmat fapta lui Iuda, pentru care Iuda — cel fără de lege și-a aflat răsplata vrednică, — ștreangul. Cei dintîi și-au cîștigat stima și iubirea fraților lor, iar ai noștri ura și desprețul Românilor cu bun simț, ba și a străinilor, care i-au văzur atîta de stricați.

Alegători din Ponorel, încă au făcut destul pentru ei. Au lucrat și ei îndeajuns pentru ducere la mal a cauzei noastre naționale. S'au prezentat adecă 4 inși întabăra dușmană conduși de învățătorul *Găldău Alexandru*, care acum poate da pe învățatul — deși e la cap ca noaptea — că s'a făcut, vezi dta, prieten cu „domni“, și și-a făcut merite patriotice pe spatele neamului lui, care îl susține. Acești 4 sunt: *Burr Candin*, *Grăgoiu Aron*, *Salcea Puiuț*, *George* și *d'nealui* învățătoriu. Și nici că să putea altfel dacă capu e stricat, apoi urmează de sine, că și pe cei cu care vine în nemijlocită atingere, să fie stricați. Învățătoriu e stricat pînă la măduvă, iar preoții *Ioan Gligor* și *Nicolae Coroiu*, cari n'au mers la alegere, încă au dat dovadă de cădere sufletească și au ajutat în tăcere — pîngărirea steagului nostru național!

Iată cauzele căderii partidului nostru! Din 3 comune curat românești, pentru noi abia au votat 6 inși, iar 16 — *zi șasesprezece* — contra noastră. Rușine să le fie!

Coresp.

NOUȚĂȚI

A doua reprezentație teatrală a iubiților noștri artiști, dna și dl Bârsan, la Orăștie, a fost splendidă. De astă-dată s'a jucat frumoasa dramă a dlui Bârsan: „*Jurămîntul*“ și comediile: „*Liniaștea casei*“ și „*Furtuna casnică*“. A mai declamat apoi dl Bârsan, de sine înțeles, cu cel mai deplin succes.

Nu voim să apreciem noi pe artiștii români, cari atît de adînc s'au știut viri, prin adevăratul lor talent, în sufletele și inimile noastre, a aceloră, ce numai visa putem încă despre teatrul nostru românesc. I-au apreciat și-i apreciază alții mai chemați ca noi în ale teatrului. Însămîntatea mare a artiștilor Bârsan pentru noi, Români din Ungaria, încă e cunoscută. Noi de astă-dată mulțumim numai apostolilor teatrului românesc, că neluînd în samă oboseala și multele neajunsuri, își aduc aminte în fiecare an de frații cei din țara în care „soarele nu pentru ei răsare“.

La revedere în vara anului viitor!

Nenorociții din Bănat. Potopul, ce l'a trimis urgia Cerului asupra Bănatului în săptămînile trecute, a stors mila Românilor de pretutin-

deni. Dincoaci și dincolo de Carpați s'au adunat și se adună bani de milă pentru nenorociții noștri frați și surmele să măresc tot mereu. Dintre abonații noștri ni-au trimis, drept ajutor pentru cei năcăjiți: Lazar Demenescu din Bencecul român (com. Timiș) 10 cor. și Ioan Bornemisa, crișmar din Burjuc, 6 cor. Rugăm, precum am mai rugat și în numerii trecuți, pe cetitorii foilor noastre, cari au de gînd să ajutore cu ceva pe frații sărăciți, ca să trimită obolul lor de-adreptul P. S. Episcopului Dr. Miron E. Cristea, Caransebeș, căci să vor publica sumele dăruite, toate pe rînd la Caransebeș.

Colera. Cu câteva săptămîni mai înainte s'a zvonit, că în Rusia și în țara nemțască au murit cîțiva oameni de coleră. Acum vine vestea că boala asta e pe cale să străbată și în țara noastră și că într'o comună din Nord (Satnir, comitatul Zemplin) a și murit un om de coleră.

Copii ueiși de treznet. Din Mehadia ni-s'a scriu următoarele: Luni în 11 Iulie s'a pornit o furtună groznică și au fost trezniți doi copii. Unul de 14 ani a murit îndată, iar celalalt, cam de vre-o 12 ani, mai trăește dar pe jumătate de trup trăznit. De-o vreme încoaci tot mereu dau peste capul nostru năcazuri, de ce nu ne mirăm mult, căci oamenii și-au cam uitat de Dumnezeu și nici sărbătorile nu le mai țin.

Moarte. Corpul profesoral dela seminarul »Andreian« din Sibiu, aduce cu durere la cunoștință, că valorosul său membru *Demitriu Cunțan*, presbiter, spiritual, profesor de cîntare bisericească și tipic, etc., după un serviciu credincios de 46 ani, în al 74-lea an al etății, și-a dat nobilul suflet în mînile Creatorului Duminecă, în 27 Iunie st. v. a. c. în Săliște.

— *Lucreția Corcheșiu* nasc. St. Siulutiu după un morb greu, și îndelungat a încetat din viață în 12 Iulie n. 1910 la Cămpeni, în anul 44 al vieții și 21 a fericitei căsătorii.

— *Lucreția Medrea*, fiica preotului Medrea din Ruși, — a încetat din viață în 28 Iunie n. în etate de 19 ani, la casa părintească.

Vecinica lor pomenire!

Nenorocirea unei femei zburătoare cu mașina. Minunea cea mai mare a veacului nostru e fără îndoială mașina de zburat. Nu-i mirare dară, că lumea mare urmărește cu băgare de samă tot ce să întîmplă cu oamenii zburători cu mașina. Vestea cea mai nouă spune despre nenorocirea baronesei Delaroche (cetește Delaroș). Ea este cea dintîi femeie, care s'a avîntat a pași în șir cu zburătorii prin văzduhuri! Pe la toate întrecerile mai mari cumășinile de zburat în timpul din urmă, să vedea și baronesa franceză Delaroche. A fost la zburările din luna trecută la Budapesta.

Mai zilele trecute însă a ajuns'o nenorocirea la întrecerile cu mașini din Betheny (în Franția). Mașina ei nu umbla bine. A făcut încă abia întorsături prin văzduh și mașina apoi a început să cadă. Baronesa strigă după ajutor și cînd era la 20 metri de pămînt s'a hotărît ca să sară din mașină, dar n'a putut și în clipa următoare mașina s'a izbit de pămînt zdrobindu-se, și ea a ajuns sub sfărîmăturile ei! Cînd au scos'o era aproape moartă, dar apoi și-a venit iar în fire. Au trimis'o mai în urmă în spital și medicii i-au potrivit oasele rupte iară, dar pînă cînd să va vindeca, va trece nițică vreme și să sperăm că doamnei Delaroche i-a trece apoi pofta de a mai zbură.

Vezuvul neliniștit. Muntele aruncător de foc dintre Roma și Neapole. Vezuvul s'a mîniat din nou pe lume și de cîteva zile a început să-și deshidă iar puternicile guri, grin care aruncă materiile arzătoare din inima pămîntului! Mereu să ridică cenușă (lavă) în văzduh și în adîncuri s'aude un zgomot lung, înădușit. Oamenii din satele vecine își părăsesc cășcioarele și fug cu ce mai pot prin alte părți, ca să nu-i îngroape furiosul vezuv de viil

Sat românesc în Floida. În statul Florida, din America de Nord, este loc mult nelocuit ori prea puțin locuit, și Americanii îndeamnă lumea străină să se așeze pe acolo, că le dau pămînt mult și ieftin, plătit pe rînd. Folosîndu-să de acest privilegiu, conducătorii Românilor americani au îndemnat pe mai mulți Români duși acolo, să se așeze și ei de stat în acele părți, cumpărîndu-și pămînt și rîndueli. Și fiindcă s'au găsit oameni cari să se hotărască la asta, i-au adunat și i-au așezat în un loc ales, formînd cu ei un sat cu totul nou, românesc, în Florida; botezîndu-l satul: „*Gloria, Fla.*“ Foaia „Românul“ aduce în numărul său mai nou următoarea știre despre acest sat românesc american:

„*Gloria, Fla.*“

Acest frumos nume va împodobi comuna românească din Florida. — „*Gloria*“. adecă bunul renume, e cuvînt latinesc, adecă în limba strămoșilor noștri Romani. Așa să spune și românește, așa și englezește, numai cît Englezii nu cetesc pe a din urmă, ci îi zic: *Glori*. — Dar să pricepe ușor.

Florida, statul, să scrie prescurtat: *Fla.*

Precum au fost glorioși strămoșii noștri, așa și *Gloria-Fla.* să aducă glorie neamului Românesc!

Numele a fost recomandat de către dl Petru Gulda, din Manchester, Canada, căruia i-s'a trimes premiul de 25 dolari. Satul nostru înaintea ză.

Gloria, Fla. are pînă acum 54 de familii românești.

Bombă sub masă. Oamenii năcăjiți, ajunși la marginea desnădejdiei, dar cu suflet mîndru și hotărît, nu lasă nici odată nerăzbutată o ticăloșie, ce le-a făcut-o vre-un puternic și îngîmfat. Oamenii de felul acesta sunt anarhiștii (oamenii potrivnici ori-cărei stăpî-

niri au om peste om, luptători pentru zdrobirea acestei stăpîniri și pentru a fi lăsați oamenii de capul lor, deplin liberi, în lume!). Acești oameni ziși „anarhiști”, să slujesc în urmărirea scopului lor, de cele mai primejdioase mijloace: de bombele de dinamică. Legăturile lor sunt atât de bine întocmite, încît dinnaintea lor nu te poți ascunde, cînd e la adegă, nici Regii cu toată ceata de polițiști secreți, ce li urmărește în primblările lor.

Mai nou o bombă pusă de o atare mână anarhistă, a ucis 2 și a rănit greu 16 bogățani din Spania. Lucrul s'a întimplat așa, că un banker mare, dase un prînz bogat prietenilor de seama sa. Pe semne a fost un om cu frica lui Dumnezeu, de l-au iubit anarhiștii într'a-tîta, încît i-au pus o bombă sub masă și rinduită așa, că pe cînd vor fi mai în voie cei din jurul ei, atunci ea să iee foc și să azvirle moarte în jurul ei! Cînd bogățanii își petreăeau mai bine, o bubuitură groaznică zgudue casa, și masa e stropită cu singele celor ce stau la ea!

Și aceasta e un fel de judecată a poporului, a oamenilor năcăjiți, dar cu inima hotărîtă, care caută să-și mai facă și ei dreptate în lumea asta.

Bănuț, Mărcuș, Crișan la Orăștie. Marți, în ziua sfinților apostoli Petru și Pavel, Românii din Orăștie și jur au avut plăcerea de-a scrie în inimile lor încă trei nume de artiști români. Aceasta a fost ziua în care a admirat și Orăștie pe cei trei preoți tineri, slujitori la altarul sfințit al fiitorului teatru românesc. Dl **Bănuț**, directorul artistic al «Societății pentru fond de teatru român», a avut primul punct în program, cetînd o conferență bine întocmită și potrivită, zugrăvitoare a stărilor noastre culturale și a nepăsării cu care cea mai mare parte a cărturarimii noastre întîmpină pretutindenea »Societatea pentru fondul de teatru».

Celelalte puncte le-au avut dnii **Mărcuș** (tenor) și **Crișan** (bariton), elevi ai Academiei C. R. din Viena, bursieri ai »Societății». Ne-au încîntat prestațiunile tinerilor cîntăreți. Tenorul Mărcuș are o voce care deja de-acuma ar face fală celor mai mari opere. A cîntat frumos, dulce și puternic. Dl Crișan, (fiul profesorului Crișan din Sibiu) are o voce de bariton liric, tare plăcută, în tonurile de mijloc cu un timbru de baritonist deplin format.

Au cîntat aproape tot doine românești, iar publicul, care a umplut sala mare dela »Transsylvania«, i-a răsplătit cu aplauze bogate.

Dl director Bănuț a declamat drăguț, dînd dovadă despre talentul dsale în comedie.

Să-î vedem cît de curînd în Teatrul nostru național!

„Vocea Graniței” e numele unei nouă foi românești ce a început să iasă la începutul fiecărei luni, la Caransebeș, și „Sentinela” altă foarte ce ieșe la mijlocul lunii, — redactate de dl George Țințariu, un însușit luptător național. Fiecare foaie costă 3 cor. pe an; cine le abonează pe amîndouă, le capătă cu numai 4 cor. pe an. Au multe și interesante știri din graniță și foarte bine îngrijite ca foi pentru poporul din acele părți.

Alegere de învățător. În Mîrcina (com. Caraș-Severin), s'a ales învățător cu majoritate covârșitoare de voturi vrednicul tînăr Mihai Vortian

FOI PENTRU POPOR

de tot potrivite și pe înțelesul tuturor, sunt ale noastre dela Orăștie, cari sunt scrise așa, că fiecare om, cît de pușină învățătură, să priceapă deplin fiecare vorbă din ele!

Sunt scrise și întocmite a-nume pentru popor,

„Libertatea” adună știrile politice din țară și din afară, și întimplările.

„Foaia Interesantă” spicu este prin cărți și foi ce e mai ales și ce ar fi mai plăcut și folositor de a fi cetit de popor, cu scopul a împreteni îndeosebi tineretul cu cetitul. Prin spicuirii în istoria neamului, lucrează la întărirea sufletească a Românilor, arătîndu-i pildele mari ale părinților și moșilor. (Vezi „Pagini alese”).

„Tovărășia” vrea să lumineze pe oamenii noștri asupra căilor, pe care își pot păzi mai bine avutul lor, precum și asupra acelor, pe cari prucezînd, își pot înmulți acel avut!

Toate trei la olaltă aceste foi dau tot ce trebuie sufletului țaranului român, pentru a fi luminat și spre bine povățuit!

Și toate aceste foi, a căror Preț este **8 cor.** pe an, fiecare țaran le poate avea pentru neînsemnata sumă de **5 cor. pe an**, iar de acum până la capătul anului, cu numai **2 cor. 50 fileri**.

— Acei cari să însoțesc și cer să le meargă 5—10 ori mai multe „Libertăți” cu tot attea foi interesante și Tovărășii, toate pe o singură adresă (avînd adegă a fi trimise de aici în un pachet la anul din cei însoțiti), și soții avînd a-și duce foile dela acela în fiecare Sîmbătă. — aceștia le capătă cu numai **4 cor. 40 fil. pe anul întreg**, sau cu **2 cor. 20 fil. de acum până la capătul anului** (jumătate de an). Fiecare soț plătește cîte 4 cor. 40 fil. (sau 2 cor. 20 fil. pe jumătate de an) și fiecăruia i-se vor trimite în pachetul celui unu, toate trei foile: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Tovărășia”.

— „Foi Interesante” pentru tineret (adecă fără „Libertatea” ori „Tovărășia”) să pot cere cît de multe, avînd a să trimite de fiecare „Foaie Interesantă” 1 cor. pe an sau 50 fil. pe jumătate de an. Atunci să pun în pachet de pildă 10 Libertăți cu cele 10 Foi Interesante și 10 Tovărășii ce să țin de ele, și peste ele, deosebit, încă 10—20 Foi Interesante pentru tineretul ce ar dori să capete această foită singură.

Răspîndiți-le cît puteți mai mult în popor că prin ele răspîndiți lumina adevărată și inima românească cea mai curată!

Petreceri.

— Tinerimea română din Cîmpie invită la petrecerea de vară ce o va arangea în 24 Iulie n. 1910 în Cămarășul-deșert cu ocaziunea adunării generale a despărțămîntului XV. Mociu al „Asociațiunii”. Venitul curat e destinat pentru biserică gr.-cat. din Cămarășul-deșert.

— Societatea de lectură a femeilor române din Turda invită la Petrecerea de vară ce se va ținea Duminecă în 24 Iulie în sala cea mare a hotelului „Elisabeta” din Turda. Venitul curat se va întrebuița pentru ajutorarea nenorociților din Caraș-Severin.

— Comitetul parochial gr.-or. din comuna Săcărîmb, invită la petrecerea cu dans ce o va arangea Sîmbătă în 30 Iulie n. 1910

în sala școlii confesionale din loc. Venitul curat e destinat pentru adjustrarea școlii cu recuisitele necesare.

„**Catastihul Dracului**”. Sub titula această voește să scoată dl Ioan Bota inv. penz. în Cetea, o carte despre acei Români cari au rătăcit la alegerile de deputat și au votat cu streinii, ba și au mai făcut și alte nemernicii. Drept aceea roagă pe toți aceia, cari voiesc îndreptarea celor rătăciți și pedepsirea celor ticăloși, ca să trimită rapoarte scurte și pe înțeles scrise, pe adresa dsale: Cetea (Csáklya p. Tövis), ca să poată întocmi „Catastihul Dracului” cît de curînd.

„**Catastihul Dracului**” cît de curînd.

Dela gimnaziul de stat din Sibiu. Cu finea anului școlar 1909—1910 au fost admiși 12 Români la examenul de maturitate din Sibiu. Dintre aceștia 10 au reușit, iar doi au fost trimiși la examen de întregire. Cu foarte bine a depus maturitatea: I. Văcariu. Cu bine: I. Manișiu, I. Suroi și M. Voilean; iar I. Alamorean, Nic. Cărpinișan, A. Dorca, I. Giurgiu, P. Isacu și G. Lazar s'au declarat de maturi. Dorim ca noii maturi, știința lor ciștigată s'o folosească întotdeauna numai spre binele și înaintarea națiunii noastre! În această nădejde le dorim tot mai mult spor și noroc în calea învățaturii mai departe! Nu pot trece cuvederea, ca cu data asta să nu aminși pe fala gimnaziului unguresc de stat din Sibiu, care este: *înțiuil eminet al colegiului: tinerul Romul Cărpinișan*, student al cl. III-a gim. (feciorul părintelui Nicolae Cărpinișan, din Răhău). Să inyeselește de mîndrie inima oricărui Român, cînd vede, că la un gimnaziu unguresc sunt siliți profesorii cu toții a declara, ca cel mai bun e un Român, și a-l premia ca atare cu laudă! Înainte numai, băieți! Spre bucuria ta și a celor ce te iubesc. Rb.

„**Dor și iubire**” e numele unei colecțiuni de cîntece pentru cor, apărute la Arad, de Constantin Savu, redactorul „Tribunei”, aflător în timpul de față în arestul dela Seghedin. Sunt 6 cîntări populare: „Frunză verde ninifă”, doină în grai basarabean, cor bărbătesc, „Hora dela Drăgășani”, „Dragostea dințiu”, „Fa Marito”, „Frunzulică mușețel”, coruri mixte. — E o colecție vrednică de luarea aminte a fiecărui conducător de cor. Prețul 2 cor. 50 fil. Să află de vînzare la librăria „Tribunei” și la „Diecezana” în Arad. — Stărîm să se cumpere cît mai multe din caetele dlui Savu, dîndu să prin asta și un ajutor autorului, care petrece de vre-o 5 luni de zile închis pentru ziar și mai are vre-o 3 luni.

POSTA REDACȚIEI

Ds. I. **Maigr.** în P. Szt. M. Să nu te pîrești cu omul, că dacă au trecut 30 de ani deînd folosesc locul, nu-î mai poți cere napoi, chiar de nu i-ar fi fost vîndut. Dar încă după 50 ani.

Ds. I. **Toma** în Cleveland (America). Pe adresa dale e tipărit 1—2—1. ceea-ce înseamnă să capeti 1 Libertate, 2 Foi Interesante și 1 Tovărășie. Așa să și trimite. Scrie-ne cari numeri lipsesc soțului dale ce ține Foia Int. și ț-i trimitem pe toți. Pentru că No 18 al „Libertății” l'ai căpatat fără F. Interesantă, nu trebuia să ne cerți așa aspru, doar e scris la montă-șile acelu număr, că în săptămîna aceea n'am scos-o. DTA nici n'ai cetit, numai ne-ai trimis ocară.

Ds. I. **G. Girard Ohio**, (America). Nici n'am mai auzit pîn'acum despre cartea ce cele 24 vîmi ale „Văduhului”. Cere la librăria A. Todoran, Gherla, că acolo sunt multe cărțile de acestea cu eređințe din popor.

Ds. Ios. Gr. în A. I. „Tovărășia” apare mai rar, de regulă la 2 săptămîni, uneori și mai tiraz, dar cam 24 numere pe an. Cînd nu-ți vine, e că nu s'a tipărit și n'avem de unde ț-i-o trimite.

Ds. B. P. în N. Ediția aceea de poezii alui V. B. nu să află.

Ds. Br. în R. Nu să poate. Părintele C. poate fi tot așa de distins Român, cum îl și știm că e, și bun raportor economic din partea locului. Că pentru aceea e lădat de ministeriu, nu e nici un rău. Dî-potrivă. Noi numai atunei l'am judeca, cînd ar fi lădat pentru fapte neromânești, la ceea-ce nu să va da nici odată privilegiu!

Ds. I. G. în Loznan. Foile ț-i merg pe adresa dată la posta Kuesuldt, comit. Solnoc Dobica. Bani s'au scris. Nu-ți vin deloc foile sau numai nalute vreme nu-ți veneau? Pînă cînd nu ț-au venit și de cînd ț-i vin?

Ds. G. P. în B. Aseutările vor fi numai după-ce va fi putut voi în dietă legea de dat greștii pentru armate. Vei ceti despre ea prin foi. Poate prin August, poate și mai tiraz, de s'o porni vre-o luptă mare în dietă împotriva acestei legi. — ceea-ce un e peste putință.

Al. C. în C. „Cătră sentințele noastre” nu să poate publica. Ai avea proces pentru ele, fiind prea înfocate.

I. S. în Poiana. Același răspuns.

S. Mînt în T. Nu știm de ce moară vorbești „din No 24”. Scrie mai apriat despre ce vrei deslășire.

St. A. (3789). Ț-am fi răspuns chiar în scri-soare, dar pe epistolă n'ai pus datul și așa nu știm de unde ești. Cu 4 clase gim. băiatul va fi primit la comerciale în Brașov. Cariera e bună și căutată. Totuși ai face un lucru și mai bun dacă l'ai da la negoț. Un băiat deștept, cu cît are școală mai bună face ispravă mai frumoasă ca ne guțător.

Ds. B. S. S. (1331) Dacă iei pe întabulări ori pe anulări, capeti bani destul de ieftin și dela „Albina” din Sibiu, cu 6/10 ori și sub atât cu ceva. Și dela celelalte bănci din Sibiu (săsești).

N. St. în V. (8585) De aici foile ț-i merg regulat. Nu știm unde e pedeca.

T. M. în F. f. (8753) Același răspuns.

În o comună din Bănat, comitatul Timișului, este de vînzare o **MOȘIE** de 3 jugere cat. și 204 stîngini, cu locuință de 11 odăi, parchetate cu conduct de apă, odăe de bae, verandă mare și luminoasă, grajduri, șopron, magazie betonată, ghețarie, dependențe, gielic, frumos parc vechiu, o viie de vre-o 3/4 de holde, grădină de legume și de poame, trei case mai mici cari pot fi închiriate, toate într'un complex. Să vinde îndată și cu preț avantajios. Proprietatea este așezată lingă stațiune de cale ferată și de motor. Zilnic circulă 4 trenuri spre Timișoara (cam o jum. de oră). Să potrivește mai ales pentru pr.vatiști sau pensionari, de asemenea pentru negustori. Să caulă misiși (agenți). Oferte să vor trimite la Administrația foii „Libertatea”, care le va înainta la locul lor. (760) 3—3

Capital social: K. 150.000.—	„LUNCANA”	Telefon No. 20.
instituit financiar, societate pe acții în Marghita (c. Bihor)		
— și-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea. —		
=: Să ocupă cu toate operațiunile de bancă. =:		
: Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenși, : ipotecare, de cont-curent, lombard, etc. :		
Primește depuneri cu 5—5½%, după mărimea sumei și durata depun.		
După depunerile instituțiilor culturale dă 6%.		
.: Darea după interese o plătește institutul. .:		
(000) 2—3	DIRECȚIUNEA.	

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvînto	Ți-e dragă sănătatea? Atunci trebuie să țtii că vestitele PURGO-BAYER sunt singurele tablete ideale și nestricătoase de (746) olose de mînat. 5—20	Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvînto
Respinge tabletele netede, fără presarea asta, că-ă falsificărd!		Respinge tabletele netede, fără presarea asta, că-ă falsificărd!

Cînd veniți la Orăștie

nu uitați a cerceta următoarele

FIRME ROMÂNEȘTI

vrednice de toată încrederea și de tot spriginul!

Ion Lazaroiu,prăvălie de pînză, bumbac, lînă, haine de călușeri, și tot ce e de lipsă țărănilor.
In piață, colțul de jos.**A. G. Muntean,**prăvălie de manufactură, pînzărie, lînărie, toți articli de țesut.
In piață (în fața cafenelei Eisenburger).**A. G. Baci,**

prăvălie de pînzărie, stofe și năfrâmi de pîr și de mătasă, plapome, cufere, strae, covoare (Teppiche).

Mare asortiment în ghețe (păpuci) de tot prețul și toată mărimea.

In piața mare.

Simion Corvin jun.Prăvălie de haine bărbătești și de copii. Pălării și Croitorie!
Drumul țării.**Artemiu R. Brassai,**pielărie la „Ciobanul“, vânzare de opinci, în mare și mic.
In casa hotelului „Coroana“.**Aurel Oprean,**

prăvălie de modă, mare asortiment în articole moderne. Prețuri fixe!

In piață, lângă Cafee Eisenburger.

Nicolae Opreșiu,măestru pantofar
Drumul țării nr. 38
(de la școala română peste drum).**Ioan Lăzăroiu,**măestru pantofar, pregătește tot felul de încălțăminte, domnești și țărănești!
Drumul țării nr. 5.**Brutus Brassai,**măestru măsar, depozit de mobile și sicrie (copârșae).
Drumul țării nr. 3.**IOAN ROB,**

prăvălie mixtă și de ferărie: platene, sobe, coase, furcoale, oale de fer și de pleu, țiment, beoxin, căruțe și scaune pentru copii mici, pluguri și tot felul de ferărie. Garduri de sîrmă (drot) Băcănăie: fărină și toți articli de hrană.

Tot felul de făburi și oleiuri.

Piața poliției.

Ioan Vărmăgean,măestru pantofar. Ghețe moderne precum și pentru țărănime. Pentru copii lucră gata! Prețuri moderate!
Str. Berăriei (față de judecătoria).**Antoni Balomiri,**măestru pantofar, ghețe după comandă, cel mai bun material! Prețuri moderate! Depozit de ghețe (păpuci) gata! Ghețe pentru țărani din piele de vix, cu 4 fl. (8 cor.). Ghețe de copii dela 2 cor. până la 5 cor. — Jumătăți pentru casă ieftine și frumoase.
Str. Berăriei (față de crișma la „Strugur“).**Ilie Lădariu,**măestru ferar, potcovitor diplomat, depozit de trăsuri și pluguri, și rotărie.
Drumul țării nr. 50
(de la biserică română peste drum).**Învățăcel**

care să poseadă limba magiară să primește în prăvălia mixtă a subscrișului.

R. S. Balomiri,
comerciant în Vulkán.

(769) 1-2

Să cauta un hotelier român!

Dumitru D. Șufană, hotelier în Poiana Sibiului să retrace — din cauze familiare — și dorește pe calea aceasta a afla un întreprinzător bine priceput în afaceri de circ-mărit.

Hotelul e binecercetat și situat în cea mai bună poziție din comună.

Sunt preferiți cei căsătoriți dar fără copii.

Doritorii, cari pot fi angajați cit mai neîntîrziat, să se adreseze direct hotelierului **D. D. Șufană** în Pojana, (Szeben m.). (768) 1-3**Atențiune!****50.000 părechi de ghețe!**
4 perechi de ghețe
cu numai 7 cor. 50 fileri.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe fabrici m'au împuternicit să vînd un mare număr de ghețe sub prețul de fabricare. De aceea eu vînd ori-cui 2 perechi de ghețe pentru domni și 2 perechi de ghețe cu și-nor pentru dame, de piele, bruni ori negri, galoșai, cu tălpi de piele prinse cu cue, de tot elegante, fașonul cel mai nou. Mărimea după număr. — Toate patru perechile costă numai 7 coroane 50 fileri.

Trimite cu rambursă

F. WINDISCH, Export de ghețe
Krakau, E/66.Schimbul permis ori banii napoi.
(765) 1-1**ANUNȚ.** Subscrișul aduc la cunoștința on. public din Hațeg și jur, că am preluat fosta prăvălie de specerie alui Ambrosie N. Șelariu din Hațeg, strada Casei orășenești (Városház utca), pe care am arangiat-o din nou, sortîndu-mă cu tot felul de articoli speciali. —

— Pe cînd aduc aceasta la binevoitoarea cunoștință a publicului, trebuie să-i atrag atenția, că sunt în plăcuta poziție ca să servesc cele mai bune articole, pe lângă prețuri ieftine și serviciu culant și speriez că voi câștiga mulțumirea clientelei.

Așteptînd binevoitorul sprijin, semnez cu stimă:

DOMINIC CRIȘAN,

(766)

comerciant în Hátaszeg.

1-3

„Ardeleana“instituit de credit și de economii, societate pe acții
FILIALA PETROȘENI**P. T.** Să aduce la cunoștința publică, că „ARDELEANA“ instituit de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cînd, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe ipotecă, după care să plătesc interese de 7-8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii „Jiana“ și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Dumineci și sărbători — dela 8-12 a. m. 3-5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleni“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în orice afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910.

(657) 17-30

„Ardeleana“instituit de credit și de economii societate pe acții
filiala Petroșeni.

Nr. 529/910.

Publicare.Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură Nrii: 26358-I/A-2 și 66800-I/A-2/1908 comuna Gurariului dă în exploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de lucru, fără coajă, de pe un teritoriu de 285.89 jughere catastrale, și anume 23.425.2 m³ lemn de brad, 3777.5 m³ lemn de pin, precum ca lemn de ars 23.338.2 m³ lemn de fag, și 365 m³ lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică împreună numai cu oferte închise să va ținea în 10 August 1910 la 3 oare p. m., în cancelaria comunală, din Gurariului.

Prețul de strigare e: 155.497 K 60 fil.

Vadiul: 15.550 K

Oferte ulterioare nu să i-au în considerare.

La ofertele închise e a să acluda vadiul.

Condițiunile licitației precum și a contractului de încheiat să pot vedea la primăria comunală, din Gurariului, precum și la curatoratul silvanal reg. ung. al cercului Săliște, în decursul oarelor de oficiu.

Să observă că pădurea în care să vinde lemnul, e situată lângă rîurile Cibinul mic și mare, care sunt acomodate pentru plutire și sunt întocmite spre acest scop, și pe care comuna proprietară de pădure are dreptul de plutire.

Gurariului, în 12 Iunie 1910.

(753) 3-3

Primăria comunală.

Pălărier român

să cauta pentru un oraș din Bănat cu 8000 locuitori, aproape toți Români și cu ținut curat românesc.

Mai ales cu pâlării țărănești va face mari câștiguri.

Să se adreseze la Administrația acestei foi, care îi va arăta unde să se ducă pentru a lua informațiuni mai de-aproape!

Îngrijii-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a să scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la „Asociația Eseciană de Ajutorare Reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 16-80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrerie se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrerie, prin oare-care nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până cînd trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriș, poate ridica în bani gata 2000 cor., însă dispunînd membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60-80 ani n'au drept la rentă. Persoane dela etate de 16-60 ani pot semna până la 3 cote (6000 cor.). Atestat medical nu să recere. (767). 1-2

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Să pot semna 1-6 cote (2000-12.000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membrerie rămîne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș, fata primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot această rentă primește fata până cînd trăiește, dacă după oare-care vreme rămîne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cote semnate până la 7.000.000 cor. și anual peste 1000.000 cor. taxe de membru.

Prospecte și blancete trimise gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Eseciană de Ajutorare Reciprocă.

Filială pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Takarék-péntár-utca 4. szám, I. em.).

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului r. u. de agricultură Nr. 34441-I/A-2/1907 comuna Orlat dă în exploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de brad aflător pe muntele Faltea pe o estensiune de 135'07 jughere catrastrale și anume 22426 bucăți trunchiuri de grosime 14—27 cm., 8064 bucăți de 28—37 cm., și 3694 bucăți de 38—90 cm., măsurat la înălțimea umerului și estimat fără coajă la 18278 m³, lemn de lucru.

Licitatiunea publică împreună numărul cu oferte închise să va ține în 11 August 1910 la 3 oare p. m. în cancelaria comunală din Orlat.

Prețul de strigare e: 82.251 cor. Vadiul 8225 „

Oferte ulterioare nu să iau în considerare.

La oferte a să aclude vadiul.

Condițiunile licitații precum și a contractului de încheiat să pot vedea la primăria comunală din Orlat, precum și la curatorul silvanel r. ung. al cercului Săliște în decursul oarelor de oficiu.

Orlat, în 12 Iunie n. 1910.

(761) 3—3. Primăria comunală.

Prăvălie de închiriat.

În comuna Moeciul-inferior (u. p. Törösvár), la poziție foarte bună, centru, — unde gravitează 6 comune cu populație de peste 5000 locuitori, — să dă în arîndă o prăvălie cu 3 odăi de locuit, culină de vară și iarnă, curte, grădină, magazin, șopru, — cu preț convenabil.

Cei interesați a să adresa la Redacția foii. (763) 2—3

M AȘINI

de ori-ce fel, pentru economia de cîmp a poporului, — precum și **motoare**

pentru minatul mașinilor, vă mijlocește, cu prețurile cele mai joase și dela firmele cele mai solide, cele mai mari, — „Reuniunea Economică” din Orăștie, precum și Administr. foii noastre „Libertatea”, care nu fac cîștig din asta, ci le dau cumpărătorilor în preț cu care ele le pot căpăta dela fabrici!

Aviz. La subscrisul să află de vînzare una ma-

șină de trierat, Nr. 6, dela firma »Hofher & Schranz«, minată de abur, care să poate încălz cu pae, lemne ori cărbuni, garnitura completă cu recuisitele aparținătoare. Doritorii de cumpărat să pot încredința în persoană, venind cu trenul până la gara Maria-Radna, și de-acl la Lipova, de unde cu trăsura într'un ceas sosește la Dorgos, unde locuiesc. Prețul este mic, și plătit, după invoială, în bani gata.

Dorgos (p. u. Lippa), la 5 Iulie n. 1910.

David Dabici, notar. (764) 2—3

Ferar (covaciul) român.

Subscrisul aduc la cunoștința onoratalui public din Orăștie și jur, că de mai multe luni mi-am deschis lucrătorea mea de

ferărie (covăcie)

în Orăștie, strada Romosului, lângă podul peste riu (casele vād. Richter), peste drum de crișma lui Fábian, în calea ce duce spre tîrgul de vite.

Fac ori-ce fel de lucru de ferărie, pentru cară, căruțe, lucru de ferar pentru zidiri, potcoviri, — și ori-ce fel de lucrări ce să țin de măestria de ferar!

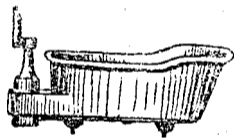
Lucru cel mai bun și solid!

Prețurile cele mai ieftine!

Rog a fi cercetat cu încredere!

IOAN SAVU, măestru ferar, str. Romosului (peste drum de crișma Fábian). (762) 2—3

Vanele de bae Stuchlich.

O vană numai 40 cor.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Încălzește în ¼ de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fileri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : Înălțimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich, Entengasse 17. Sibiu (Nagyszeben). (488) Saggasse 15. 17—25

Rudolf G. Brașșai

atelierul de tîmplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii, — gătește mobile în execuție artistică, apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri. Lucrări la edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. — Planuri și preliminară de spese, — gratis! —

in **ORĂȘTIE (Szászváros)** Strada spitalului nr. 1/a, casa proprie. (605) 13—

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesătură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și țincuită. —

Să găsească la firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

2 învățăcei

În prăvălia mixtă a subscrisului să primesc îndată *doi învățăcei*. Să cere să aibă 1—2 clase gimnaziale, reale ori civile.

Cei cu cunoștință de limbi să prefer.

A să adresa pentru înțelegere mai de-aproape, la subscrisul: (752) 4—4

IOAN COMLOȘY, comerciant, Dobra (Hunyad-Dobra).

Cine dorește călătorie bună și iute — de plăcere — în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela **FALK și Comp.** (600) cancelarie românească 23—26 **Hamburg, Raboisen 30.**

Picături de stomac BRADY!

provăzute cu marca *Sfta Maria dela Mariaczell*, căror poporul le zice picături de stomac de Mariaczell, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi din nici o casă. Efect minunat la *durere de stomac*, ardere și zgirciuri de stomac, înfundare, durere de cap, vomare, nesomn, lipsă de sînge, etc.

Să capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 40 fileri, o sticlă mică 80 fileri; 6 sticle 5 cor.; 3 sticle duble 4 cor. 50 fileri, franco, trimite preparatorul

C. BRADY, — Apotecă la — „Regele Ungariei”, Wien, I., Fleischmarkt 1. (depot 241).

Grijiți să fie marca *Fecioara Maria dela Mariaczell*, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături. (606) 20—20

Lucru bun! Căutați cu încredere atelierul de măsurit Preț moderat!

alul **DUMITRU MARTIN, Orăștie, Strada Cetății** măestru măsur (Casa proprie)

unde să pregătesc numai lucruri bune, pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717) **PRIMEȘTE ȘI 2 ÎNVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT!** 6—

Costume Săliștenesti!

Cele mai frumoase costume, cel mai elegant port femeesc între toate porturile femești populare la noi Români, e mîndrul **port seliștenesc** — cuceritor căci cit e de simplu, e totuși fermecător prin curățenia lui! Asemenea și portul bărbătesc dela Săliște, e cel mai românesc și frumos!

În *Atelierul meu de costume seliștenesti*, aflător în Orăștie, în strada Promenadei nr. 13., casele proprii (drumul ce duce din Piață spre casarmă și promenadă), — pregătesc foarte frumoase *costume seliștenesti*, atît pentru femei, cit și pentru bărbați.

În atelierul meu lucrează în toată bunăvremea 10—12 lucrătore, fete și feciori, sub supraveghierea mea, și costumele mele seliștenesti, cu care ies și la tîrguri de țară în comitatul Hunedoarei, sunt foarte căutate și cu drag cumpărate de femei! — Primesc să fac și să trimit costume și la cereri prin postă! Să mi-să dea numai mărimea persoanei ce dorește a le avea!

Prețuri potrivite! — Lucru bun și cu gust!

Dumitru Jurca, croitor de costume seliștenesti în Orăștie. strada Promenadei nr. 13, casele proprii. (697) 11—12

BRUTUS BRASSAI, întreprindere de înmormîntări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:

ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la înmormîntări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase, în loc și în provincia!

Depozit de **mobile colorate**, gata în ori-ce timp; sau: la dorință, să fac după desemn și după gust!

Scaune din renumita fabrică „**THONET**” (697) **SERVICIU ACURAT ȘI SOLID!** 8—20

